

EKONOMIUTSKOTTETS UTLÅTANDE 30/2008 rd

Regeringens proposition om statsbudgeten för 2009

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 19 september 2008 propositionen om statsbudgeten för 2009 (RP 116/2008 rd) till finansutskottet för beredning.

Enligt 38 § 3 mom. i riksdagens arbetsordning har ekonomiutskottet beslutat lämna utlåtande om sitt ansvarsområde till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- arbetsminister Tarja Cronberg
- ekonomidirektör Eero Murto och regeringsråd Kristian Tammivuori, arbets- och näringsministeriet
- chefsekonom Simo Pinomaa, Finlands Näringsliv
- forskningschef Pekka Ylä-Anttila, Näringslivets forskningsinstitut

- prognoschef Eero Lehto, Löntagarnas forskningsinstitut
- verkställande direktör Pasi Holm, Pellervo ekonomiska forskningsinstitut PTT
- ekonomisk expert Olli Koski, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- generalsekreterare Sinikka Turunen, Finlands Konsumentförbund r.f.
- verkställande direktör Pauli Heikkilä, Finnvera Abp
- vice verkställande direktör Esa Pellikainen, Uleåborgs handelskammare
- verkställande direktör Juha Marjosola, Finlands Industriinvestering Ab
- ordförande Pekka Lindberg och ekonomi- och skuldrådgivare Sari Lilja, Skuldrådgivning rf.

Skriftligt utlåtande har lämnats av

- Kuluttajat — Konsumenterna ry
- Kommunfinans Abp.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

De ekonomiska utsikterna har försämrats mer än väntat både globalt och i Finland sedan budgetpropositionen togs fram. Även om staternas löften om stöd till kreditinstitut i viss mån verkar ha hjälpt upp situationen, har man i fråga om den

kommande ekonomiska utvecklingen fortfarande skäl att bereda sig på att sysselsättningen försämrats snabbare än vad man räknade med när budgetpropositionen upprättades. Därför har ekonomiutskottet fokuserat på hur prioriteringarna inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde svarar mot de utmaningar som följer av det förändrade ekonomiska läget.

Utskottet anser att det i nuläget är viktigt att satsa på sysselsättning och därmed på att trygga företagsamheten. De grundläggande prioriteringarna under ministeriets huvudtitel är mot den här bakgrunden helt riktiga, eftersom de största anslagen avsätts för sysselsättnings- och företagsamhetspolitiken och innovationspolitiken, som ska garantera vår ekonomiska tillväxt och konkurrenskraft. På grund av det strama läget på kreditmarknaden är det påkallat att i budgeten särskilt uppmärksamma den statliga riskfinansieringen som kan bidra till att råda bot på marknadens brister och se till att företagen fortsatt gör investeringar.

Investeringar

Med tanke på sysselsättningen är det viktigt att kunna garantera konkurrenskraftiga ramar för företagsverksamhet och fortsatta investeringar. Till följd av finanskrisen har företagens lånevillkor skärpts och tillgången på finansiering försvårats. Situationen försvåras också av att IFRS-bokföringsreglerna kräver att tillgångar ska redovisas enligt verkligt värde. I dagens läge betyder detta stora nedskrivningar, som i sin tur sänker värdet på säkerheter och ytterligare försämrar företagens möjligheter att få lån. Följaktligen har ansökningarna till Finnvera Abp ökat. Därför ser utskottet positivt på att regeringen har varit uppmärksam och beslutat höja Finnveras kredit- och garantifullmakter för innevarande år med 60 miljoner euro.

Anslaget för räntestöd och förlustersättning till Finnvera föreslås minska med 4 105 000 euro (32.30.42). Utifrån en utredning som utskottet fått är det ändå sannolikt att Finnvera snarare kommer att behöva mer finansiering 2009. Efterfrågan på finansiering ökar, liksom också förlusterna av redan beviljade krediter. Utskottet anser att anslagsnedskärningen inte är motiverad i nuläget. Dessutom bör det redas ut hur Aloitushastio Vera Oy (Avera) kan få sin kapitalfinansiering tryggad 2009. Regeringen räknar inte med några tillskott i propositionen. Finnvera uppskattar att minst 30 miljoner euro bör reserveras nästa år för att förse Avera med kapital för

riskfinansiering av nystartade innovativa företag.

Finlands Industriinvestering Ab är vid sidan av Finnvera en annan viktig finansiär av finländsk företagsverksamhet. Bolaget placerar främst i fonder men investerar också i större företagsprojekt med långvariga risker. Enligt sin gällande treårsplan kommer bolaget att göra investeringar för sammanlagt 300 miljoner euro 2009—2011. För enskilda direkta investeringar ska totalt 100 miljoner euro avsättas. Resten går främst till fondplaceringar. Enligt utredning står det klart att det nu också finns större efterfrågan än förut på bolagets direkta investeringar. Utskottet föreslår att regeringen nästa år bereder sig på att förse Industriinvestering Ab med kapital enligt vad som står inskrivet i regeringsprogrammet.

Utskottet föreslår att

- 1) *anslaget för räntestöd till Finnvera Abp och ersättningar för Finnvera Abp:s förluster ska vara lika stort som i år, dvs. att moment 32.30.42 ökas med 4 105 000 euro och*
- 2) *att regeringen bereder sig på att förse Industriinvestering Ab med kapital i enlighet med regeringsprogrammet.*

Byggsektorn

Bland de stora sysselsättande branscherna har byggsektorn varit den första som drabbats av den ekonomiska avmattningen. Husbyggandet har börjat minska och orderstocken för nästa år har halverats jämfört med innevarande år. Nedgången beror på stigande räntor och skärpta lånevillkor. För byggsektorns del är det därför på sin plats att bereda sig på både snabba och långvariga stimulerande insatser.

Utskottet anser att staten bör tidigarelägga sina kommande produktivitetshöjande byggprojekt. Man kan få snabba effekter t.ex. genom att öka ombyggnaderna för förbättrad energieffektivitet, men det är också befogat att bereda sig på att läget blir långvarigt. På den här punkten föreslår utskottet att de kreditinstitut som svarar för

finansieringen av den sociala bostadsproduktionen i landet, såsom Kommunfinans Abp, ska tillförsäkras operativa möjligheter t.ex. genom att de förses med kapital eller att staten stöder dem genom indirekta åtgärder.

Ekonomiutskottet föreslår att de kreditinstitut som svarar för finansieringen av social bostadsproduktion tillförsäkras operativa möjligheter t.ex. genom att de förses med kapital eller att staten stöder dem genom andra indirekta åtgärder.

Övrigt

I budgetpropositionen föreslås det att anslaget för ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning (32.40.31) ska skäras ner jämfört med nivån för i år, alltså från 4 611 000 till 4 511 000 euro. Det nuvarande anslaget har medgett mycket knappa resurser för rådgivning och därför har den eftersträlvade kötiden på högst 60 dagar inte uppnåtts i ens närpå alla verksamhetsställen. Skuldrådgivning rf bedömer att efterfrågan på tjänster kommer att öka ytterligare. Med beaktande av hushållens skuldsättning anser utskottet att det inte är befogat att skära i anslaget. Om statens finansiella andel kan hållas på nuvarande nivå, kommer de stora skillnaderna i serviceutbud mellan olika kommuner att jämnas ut i någon mån.

Ekonomiutskottet föreslår att anslaget för ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning ska vara lika stort som i år, dvs. att moment 32.40.31 ökas med 100 000 euro.

Systemet med transportstöd är avsett att sänka de extra kostnaderna för företagsamheten i avsidens belägna och glest bosatta områden på grund av att transportsträckorna är längre än i genomsnitt. Regleringen av transportstödet ses för närvarande över. Bestämmelser om stödet kommer att finnas i en förordning som statsrådet utfärdar med stöd av statsunderstödslagen (688/2001). Utskottet ser gärna att systemet samtidigt förbättras genom att användningen bättre anpassas till behoven vid omstruktureringar. Stödet bör

inte som nu vara avgränsat till vissa orter. Stöd villkoren bör utvidgas med hänsyn till EG:s regler för statligt stöd så att stöd också kan betalas ut i synnerhet för att planera och starta upp ny verksamhet på orter där det sker strukturomvandlingar. Stödet kan vara temporärt i andra områden än dem som traditionellt har fått transportstöd. I anknytning till reformen har man också anledning att överväga ändringar i de nuvarande gränserna för företagsstorlek, koncernbegreppet, kilometergränser, verksamhetsområden och produkter.

Ekonomiutskottet förelår att systemet med transportstöd ses över och att stöd villkoren utvidgas och att anslagsbehovet där efter omprövas.

Utskottet uppmärksammar dessutom anslagen för konsumentorganisationer, som föreslås minska med 150 000 euro (32.40.50). Konsumentorganisationerna utför ett mycket viktigt arbete med hjälp av relativt lite statligt stöd. För en långsiktig verksamhet är det viktigt med garantier för en viss årlig finansiering. I det nya konsumentpolitiska programmet 2008-2011 står det att det är viktigt med en stark nationell konsumentrörelse för en välfungerande nationell marknad. Konsumentorganisationernas arbete är viktigt också med tanke på inflytandet på EU-nivå nu när gemenskapen lägger om sin konsumentpolitik. Med adekvata resurser kan man också stödja det pågående projektet för en administrativ reform som går ut på att magistraterna ska ha hand om konsumentrådgivningen i stället för kommunerna. I övergångsfasen kan det behövas mer resurser innan verksamheten fullt ut kommer igång i den nya organisationen.

Ekonomiutskottet föreslår att anslaget för konsumentorganisationer ska vara lika stort som i år, dvs. att moment 32.40.50 ökas med 150 000 euro.

Utskottet kommer att ta ställning till finansieringen av energisektorn när det behandlar regeringens klimat- och energipolitiska strategi.

Utlåtande

Ekonomiutskottet föreslår

att utskottet beaktar det ovan sagda.

Helsingfors den 16 oktober 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd (delvis)
vordf. Antti Rantakangas /cent
medl. Janina Andersson /gröna
Hannu Hoskonen /cent
Harri Jaskari /saml
Anne Kalmari /cent
Matti Kangas /vänst
Toimi Kankaanniemi /kd (delvis)
Jouko Laxell /saml (delvis)

Eero Lehti /saml
Päivi Lipponen /sd (delvis)
Marjo Matikainen-Kallström /saml
Petteri Orpo /saml
Sirpa Paatero /sd (delvis)
Markku Uusipaavalniemi /cent (delvis)
Ulla-Maj Wideroos /sv
ers. Matti Saarinen /sd (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Kulovesi.

AVVIKANDE MENING

Motivering

Investeringar i sysselsättningsfrämjande syfte och stöd till företagens investerings- och utvecklingsprojekt

Otillräckliga insatser har förvärrat krisen inom skogsindustrin, som i september tillspetsades genom nya produktions- och fabriksnedläggelser. Stora Enso och UPM meddelade att de kommer att slå igen flera massa- och pappersfabriker. Stora Enso har planer på att lägga ner och stoppa driften vid sina anläggningar i Uimaharju, Imatra, Varkaus, Karhula och Kemi. UPM i sin tur tänker slå igen fabriker i Kajana och Valkeakoski.

I början av nästa år höjs tullarna på virke från Ryssland. De höjda tullarna kommer praktiskt taget att göra slut på virkeshandeln mellan Ryssland och Finland. Beslutet i somras att lindra beskattningen av virkesförsäljning satte fart på virkeshandeln mot slutet av sommaren, men färskta siffror visar att virkeshandeln nu avtagit igen.

Problemen i skogsindustrin kommer att fortsätta nästa år och betyder kärva tider för många orter där det finns skogsindustri. Utsikterna för världsekonomin har dessutom blivit allt dystrare på senare tid och försämrar utvecklingsutsikterna inom många andra sektorer också. Det går alltså inte att undvika produktionsnedskärningar. Regeringen blundar för de här ekonomiska realiteterna när den skär ner anslagen för stöd till orter med akuta omstruktureringar.

I budgetpropositionen reserverar regeringen 5,0 miljoner euro av stödet för sysselsättningsfrämjande investeringar för utvalda områden med akuta omstruktureringar. På samma grunder disponeras 12,0 miljoner euro av anslagsfullmakten för företagens investerings- och utvecklingsprojekt. Dessutom ska man under vissa strukturfondsmoment kunna bevilja minst 3 procent, dvs. 12,4 miljoner euro, i stöd till orter med omstruktureringar. Sammanlagt är 29,4 miljo-

ner euro reserverat i budgetmedel för nästa år. I år tänker man använda 56,1 miljoner för liknande behov.

Sysselsättnings- och utbildningsåtgärder samt speciella åtgärder

I sitt rambeslut har regeringen bestämt sig för att omdisponera sysselsättningsanslagen. Fastän sysselsättningen har blivit bättre skärs det kraftigt i arbetskraftspolitiska åtgärder, förberedande utbildning och stödsysselsättning i statlig och kommunal sektor. Med hänsyn till hur snabbt arbetstillfällena uppkommer och försvinner och hur omfattande den strukturella arbetslösheten är, kan det kloka i att minska resurserna för de här åtgärderna ifrågasättas. Regeringens reform som går ut på att sysselsättningsanslag riktas till stödsysselsättning i företag är ett ambitiöst vägval, för staten kan inte besluta för företagens del att de ska stödsysselsätta människor.

Om man skär i det subventionerade kommunala och statliga arbetet, leder det lätt till att de mest utsatta arbetslösa inte längre omfattas av aktiveringsåtgärder. I glesbygden är kommuner och statliga inrättningar ofta de huvudsakliga arbetsplatser som kan stödsysselsätta arbetslösa. För att sysselsätta långtidsarbetslösa krävs det i många fall långa sysselsättningsvägar och en bred uppsättning åtgärder. Möjligheterna att lägga upp en sådan väg till sysselsättning kan nu försämrats om både förberedande utbildning och subventionerad sysselsättning inom den offentliga sektorn minskar. Vi godtar inte heller att det skärs i den förberedande utbildningen för de mest utsatta arbetslösa, för utan sådan coaching är det mycket svårt för en långtidsarbetslös att få studieplats inom yrkesutbildning och att komma ut på arbetsmarknaden. Dessutom är en stor del av dem som får förberedande utbildning invandrare — nästan hälften i större städer. Utan språkurser och integrering i samhället är det nästan omöjligt för dem att få jobb.

Skuldrådgivning

Lagen stiftades med utgångspunkt i att staten ska ha hand om den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen med tillhörande kostnader så att medborgarna inte särbehandlas på grund av hemort. Lagens syfte har inte fullföljts i fråga om detta.

Byggsektorn

Många tillväxtcentra lider allvarlig brist på hyresbostäder och byggverksamheten har nu praktiskt taget stannat av till följd av den hotande lågkonjunkturen. Vi kan stimulera ekonomin genom att börja bygga hyresbostäder och därmed åtminstone till en del förhindra att tiotusentals människor blir arbetslösa.

Förslag

Vi föreslår således

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan och ökar anslagen med 8 000 000

euro för investeringar i sysselsättningsfrämjande syfte, 7 000 000 euro för stöd till företagens investerings- och utvecklingsprojekt, 20 000 000 euro för sysselsättnings- och utbildningsåtgärder och speciella åtgärder plus 150 000 euro för skuldrådgivning. Om situationen så kräver måste det finnas beredskap för större investeringar och ökade sysselsättningsmedel i budgeten för nästa år,

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan och förutsätter att regeringen föreslår riksdagen att bostadsfonden får fullmakt att bevilja aravalån så att det kan byggas bostadshus som är avsedda för hyresbostäder och som uppfyller aravalånevillkoren.

Helsingfors den 16 oktober 2008

Jouko Skinnari /sd
Sirpa Paatero /sd
Päivi Lipponen /sd

Matti Kangas /vänst
Toimi Kankaanniemi /kd